

אנחנו מנצלים את משאבי הים והחוף, ומפיקים מהם חומרים הדרושים
להתיישבות שלנו באזור הזה. אך מה ערכה של סביבה ייחודית זו לנפש
שלנו ולתרבות שלנו?
על כך תלמדו בפרק הבא.

פרק ד'
ים כחול
וזהב של חול
משאבים לנפש

צילום: טוביה דרסלר

”הריאה הכחולה” הים וחופו כשטחים פתוחים

- כמה שווה מראה של מים נושקים לשימים?
- כמה שווה תחושה של חול חמים בין בהונות הרגליים?
- כמה שווה טבילה מרעננת במים צוננים ביום קיץ לוהט?
- כמה שווים כל אלה, עם ריח ים ואוויר נקי – לנפש שלנו?

לא במקרה זכה הים התיכון לכינוי **הריאה הכחולה** של המדינה. הרוח הנעימה הנושבת ממנו ומראה הים הפתוח מרחיבים את הריאות וגם... את הלב!

מאות אלפי ישראלים מבקרים באזור החוף בכל עונות השנה – לטיול על שפת הים או בשמורות הטבע, לספורט ו”סתם” כדי להירגע. השטחים הפתוחים האלה משמרים בתוכם את אוצרות הטבע והנוף, ואת שורשי התרבות שלנו. שטחים פתוחים הם **משאב טבע**. כשמדברים על שטחים פתוחים באזור החוף חושבים אולי על רצועה ארוכה ורציפה של חוף שאפשר ללכת בה מקצה לקצה – לכל אורכה של הארץ.

אך די להתבונן בנתון הבא כדי להבין שאין הדבר כך: מאז קום המדינה, נבנו לאורך החוף יישובים, מחנות צבא, תחנות כוח, שמורות טבע ועוד.

מתוך **195 ק”מ** של חוף נותרו רק כ-**50 ק”מ** של חוף טבעי שעומדים לרשות הציבור.

אם כך, עד כמה באמת השטחים הללו פתוחים בפנינו?

כיום סובלים חופים רבים מהזנחה, מהצטברות של פסולת ואשפה ומתחזוקה לא נאותה.

האם משאבי היופי של סביבה מיוחדת זו יישארו אתנו לנצח נצחים?

נמל התעופה שדה דב – תל-אביב, צילום: טוביה דרסלר

סיירי החוף מבקרים ומצילים

אנחנו האזרחים, מבוגרים וילדים, יכולים למחות, להפגין, לכתוב מכתבים נגד אנשים ומוסדות שפוגעים בים ובחוף. זוהי פעילות חשובה ביותר לשמירה על הסביבה הייחודית הזאת.

אך מה אנחנו יכולים לעשות, במו ידינו, בתוך הסביבה הזאת כדי להציל אותה ולשמור עליה?

כדי לדעת איך לפעול כדי לשמור על משאבי הסביבה, עלינו בראש ובראשונה, להכיר את הסביבה. לצורך כך, נצא לסיור בחוף רחצה הנמצא קרוב לאזור המגורים שלנו.

הפעילות שלנו מורכבת משלושה חלקים:

- **רגע לפני...** חלק זה יתקיים בכיתה ובו נתכונן לסיור.
- **לסיור יצאנו...** חלק זה יתקיים בחוף הים ובו נבצע משימות שבהן נתבונן, נחקור ונאסוף מידע על הים וחופו.
- **רגע אחרי...** חלק זה יתקיים בכיתה ובו נסכם את המידע שאספנו, ונרחיב את ההבנה שלנו בנושאים שבהם עסקנו בסיור.

רגע לפני...

כל סיור דורש הכנה.

א. פורשים מפה:

אנחנו יכולים ללמוד מהמפה על פריטי נוף רבים, עוד לפני שהגענו לאזור.

1. פתחו את מפת ארץ ישראל ואתרו בה את חופי הרחצה שנמצאים בקרבת מקום המגורים שלכם.

2. בדקו אילו סוגים של פריטי נוף יש בסביבה של אותם חופים ומה שמותיהם?

3. אילו דרכים מובילות אל החופים?

4. בחרו את החוף שבו תסיירו, והציעו חופי רחצה נוספים שבהם תהיו מעוניינים לבקר במסגרת הכיתה או עם משפחה וחברים. נמקו את בחירתכם.

ציוד שדרוש לנו

● כלים להכרת השטח:

משקפת, מצפן.

● מקורות מידע:

מפה של אזור הסיור, הוראות בטיחות (ראו בהמשך).

● כלים לאיסוף ולתיעוד:

שקיות פלסטיק, קופסאות פלסטיק, דפי סיור עם שאלון לריאיון (ראו בהמשך) ומשטח קשיח לכתובה בשדה, מחברת, כלי כתיבה, מצלמה, רשם-קול (טייפ).

● דברים נוספים:

שקית לאיסוף אשפה.

ב. תחקיר על המקום

1. חפשו באתרי האינטרנט מידע על המקום שבו תסיירו. היעזרו במנוע חיפוש כלשהו (גוגל, לדוגמה) והקישו את שם החוף.

2. אם מצאתם מידע חשוב כתבו סיכום קצר.

ג. שאלון לריאיון

הכינו שאלות שבאמצעותן תוכלו לקבל מידע על הפעילויות של האנשים בחוף ובים. למשל:

1. מה הם עושים במשך היום? באילו עונות שנה?
2. מה הם אוהבים לעשות? אילו דברים נוספים הם היו רוצים לעשות?
3. אילו פעילויות שאנשים אחרים עושים בחוף הם לא אוהבים?
4. אילו פעילויות שנעשות בחוף מפריעות להם? ועוד.

שימו לב:

- רצוי לנסח שאלות שהתשובה עליהן תהיה קצרה.
- את השאלות שתשאלו יש להתאים לאנשים שאותם אתם שואלים. לדוגמה, לא תוכלו לשאול ילד בן שש אם החוף השתנה בעשרים השנים האחרונות. דוגמה נוספת: כדי ללמוד על פעילות ההצלה בחוף רצוי מאוד שתשאלו את...

ד. הוראות וכללי בטיחות

- ✓ יש להישמע להוראות של המורים והמלווים.
- ✓ יש להישמע להוראות אנשי המקום – המצילים ואנשי התחזוקה, ולהוראות הכתובות על גבי השלטים שבמקום.
- ✓ יש להצטייד במי שתייה, באוכל ובקרם הגנה מפני קרני השמש.
- ✓ יש לכבד את רכושם ואת פרטיותם של מבקרים אחרים ושל אנשים שעובדים במקום.
- ✓ יש להקפיד על לבוש מלא: מכנסיים, חולצה וכובע. בחוף מוסדר אפשר ללכת גם יחפים בעת עריכת התצפית והריאיון.
- ✓ אין לשחות בים ללא אישור המורים ו/או המבוגרים המלווים, ויש לציית להוראות המצילים במקום.

לסיור יצאנו...

במהלך הסיור ערכו תצפיות על פי ההנחיות, ורשמו את הממצאים שלכם במחברת.

תחנה ראשונה: לפני הכניסה אל החוף

1. ערכו תצפית על החוף מבחוקן, לפני שאתם נכנסים אליו:
 - א. איזו דרך מובילה אל החוף ומה רוחבה (כביש סלול, שביל עפר, מדרכה להולכי רגל וכדומה)?
 - ב. האם יש ליד החוף מגרש חניה?
 - ג. האם החוף מוקף בגדר?
 - ד. האם יש שומר בשער?
 - ה. האם הכניסה אל החוף היא בתשלום?
- ו. אם יש שלטים בכניסה אל החוף, צלמו אותם או סכמו את הכתוב בהם.

2. בחרו נקודת תצפית שממנה אתם רואים את כל החוף ושרטטו אותו.

3. רשמו על גבי השרטוט את הפרטים שאתם רואים בחוף, כולל את הפרטים הצמודים אליו כמו דרך הגישה ומגרש החניה (מומלץ להכין מקרא).

**ברוכים הבאים
לחוף הרחצה!**

חוף תל-ברוך, תל-אביב,
צילום: טוביה דרסלר

שומרים על חוף נקי

תחנה שנייה: בחוף הרחצה

חלקו את החוף לגזרות (קטעים) והתחלקו לקבוצות: כל קבוצה תערוך תצפית בגזרה שלה על פי ההנחיות הבאות:

1. רשמו: אילו מתקנים נמצאים על החוף ומה מספרם? לאיזו מטרה משמשים המתקנים הללו (סוכת מציל, סככות, כיסאות נוח ועוד)? תכננו טבלה לארגון המידע.

2. רשמו: האם נבנה שובר גלים?

3. האם מתקיימות בים פעילויות שיוצאות מהחוף? אם כן, מהן? (מפרשים, אופנועי ים, דיג ועוד).

4. סרקו את חולות החוף וציינו כל פסולת שאתם רואים – מגודל של פקק בקבוק ואילך.

5. רשמו אילו פעילויות נעשות בגזרה שלכם. אל תתעלמו משום פעילות שהיא ייחודית לחוף (כשנמצאים בחוף הים גם מריחה של קרם הגנה היא פעילות, ואפילו נמנום על כיסא נוח).

6. קיימו ראיונות עם האנשים שעל החוף. היעזרו בדפי השאלות שהכנתם לפני הסיוור.

טיול בזמן

לפני שאתם עוזבים את החוף, נסו לדמיין טיול בזמן:

איך נראה החוף בעבר לפני שהחלו להשתמש בו כחוף רחצה. רשמו:

1. אילו פרטים היו נעלמים מהחוף של ימינו?

2. אילו פרטים היו נוספים לחוף של ימינו?

רגע אחרי... סכום הסיור

במהלך התצפיות שערכנו בסיור גילינו פרטים רבים ואספנו נתונים. כדי ללמוד משהו מהתצפית עלינו להכניס סדר, כלומר לארגן את המידע שאספנו. בדרך זו נוכל לגלות דברים רבים: מהו מצב החוף? האם החוף מוזנח או מטופח? ועוד.

1. הכינו דוח סיור שיכלול את הפרטים הבאים:

- א. שם חוף הרחצה ומיקומו.
- ב. חוות דעת על דרכי הגישה לחוף.
- ג. האם החוף פתוח או סגור?
- ד. אילו פעילויות מרכזיות עושים בחוף?
- ה. אילו מתקנים בחוף משרתים את הפעילויות שרשמתם?
- ו. אילו פעילויות על החוף אינן זקוקות למתקנים כלשהם?
- ז. חוו דעתכם: האם יש מתקנים מיותרים, שאיש אינו משתמש בהם?
- ח. מהי דרגת הניקיון של החוף: נקי מאוד, נקי, די נקי, מלוכלך, מלוכלך מאוד?
- לקביעת דרגת הניקיון קראו את "עולים על הגל – עובדות שכדאי לדעת: מדד חוף נקי" (עמוד 101).

חוף רחצה, נתניה, צילום: בית ספר יפנה

2. קראו את קטע המידע "פגיעה בציפורי הנפש – אובדן של חופים פתוחים" (עמוד 102), והשיבו על השאלות הבאות:
- א. האם במהלך הסיור שלכם הבחנתם באחת התופעות המתוארות בקטע? איך הרגשתם?
- ב. מי, לדעתכם, נהנה מהבנייה בצמוד לחוף (לצורך התשובה קראו גם את קטע המידע "יופי ושקט שווים גם כסף", בעמוד הבא)?
- ג. חוו דעתכם על סגירת חופים ועל גביית תשלום בעבור הכניסה: מה היתרונות ומה החסרונות של הפעולות הללו.
- ד. אילו מהפעולות הפוגעות באזור החוף הן פעולות שאי אפשר למנוע אותן, כלומר פעולות שעושים אותן כי מוכרחים? נמקו את תשובתכם.
- ה. אילו מהפעולות הפוגעות בחוף הן פעולות שניתן למנוע אותן? בתשובתכם התייחסו לכל פעולה ופעולה.
- ו. תארו איך נראה חוף רחצה אחרי שביקרו בו: אזרחים שלא אכפת להם, ג'פים, טרקטורונים וכלבים משוטטים. האם ראיתם מראה כזה? מה הרגשתם?

עולים על הגל עובדות שכדאי לדעת

מדד חוף נקי

מדד חוף נקי הוא כלי המעריך את מידת הניקיון של החוף. מתוך סקרים שנערכו בחופי הארץ עולה כי המרכיב העיקרי של פסולת בחוף הוא **פלסטיק**. לפיכך נקבע כי הפלסטיק יכול לשמש כסמן למידת הניקיון של החוף. אמנם הפלסטיק אינו הפסולת היחידה, אך אנחנו מניחים שאם אין פלסטיק אין פסולת אחרת. המדד מתבסס על כמה פריטי פלסטיק מגודל של פקק בקבוק ואילך יש ביחידת שטח. תהליך איסוף הדוגמאות: סופרים את פריטי הפלסטיק הפזורים על החוף מקו המים ועד קו הצמחייה/דיונה/מצוק/מכשול אחר. מכיוון שהפסולת אינה מפוזרת בצורה אחידה לאורך החוף, חשוב לאסוף פסולת מכמה נקודות אקראיות.

קטע מידע

פגיעה בציפורי הנפש – אובדן של חופים פתוחים

ככל שהפיתוח והבנייה גדלים יש פחות מקומות פתוחים שבהם נוכל לשאוף אוויר צלול, ולהרגיע את העיניים בצבעים של כחול, זהוב וירוק. הזכות לנשום אוויר ים צלול וליהנות מחופים פתוחים היא **נחלת הכלל**, כלומר **זכות שיש לציבור כולו**.

מדינת ישראל חוקקה חוקים ששומרים על הזכות הזאת. ובכל זאת אזורי חוף רבים נסגרו באמצעות גדרות, והפכו ל"רכוש פרטי" של המפעילים שלהם. מפעילים אלה גובים כסף מהאזרחים הפרטיים.

נוסף לצמצום של השטחים הפתוחים, באמצעות סגירתם לקהל הרחב, אזור הים וחופו נפגע לעתים כתוצאה מפעולות לא זהירות שגורמות להרס ולזיהום. לעתים נפגע החוף אף כתוצאה ממעשים מכוונים המנוגדים לחוק:

- כמויות גדולות של **אשפה ושפכים** מגיעות אל החוף ואל הים והופכות אותו לאזור בלתי נעים, ולעתים אף מסוכן לבריאות האדם. חומרים מזהמים אלה פוגעים גם בשאר היצורים החיים: צמחים ובעלי-חיים.
- **סלילת דרכים** והנחת צינורות באזור החוף גורמת לשינוי צורתו. עבודות אלו פוגעות ביציבות של מצוק הכורכר שעל החוף, וגורמות להתמוטטות של חלקים ממנו.
- **נסיעה של כלי רכב על החול**, בניגוד לחוק, גורמת לפגיעה בצמחים ובעלי-חיים שבחוף. נסיעה כזו מטרידה גם את הנופשים באזור החוף ואף מסכנת אותם.
- קטעים של חוף **נסגרים** לציבור הרחב והופכים (לעתים כנגד החוק) ל"שטח פרטי" לצורך הפקת רווחים כספיים.

כל התהליכים האלה פוגעים בנוף הטבעי הדומם וגם ביצורים חיים אחרים. סביבות חיים טבעיות של צמחים ובעלי-חיים נהרסות כתוצאה מצמצום שטחי המחיה בעקבות הבנייה באזור. כשחלקי קרקע נהרסים נעלמים מינים של צמחים, וכשצמחים נעלמים גם מינים של בעלי-חיים הנזונים מהם ייעלמו בעקבותיהם.

קורמורנים בחוף הים, צילום: בית ספר יבנה

עיפרון ומכחול: זהב וכחול

פינת היצירה

תארו בכתב או בסדרה של ציורים: יום על החוף. תארו כיצד משתנה מראה החוף ופעילות האנשים שמבקרים בו, משעת זריחת השמש ועד הלילה.

מפליגים במחשבות

מבנים הממוקמים בתוך המים לאורך החוף מעכבים את אספקת החול ופוגעים ברצועת החולות. האם מוצדק להקים שובר גלים בחופי רחצה?

המשך...

3. קראו את קטע המידע "יופי ושקט שווים גם כסף – תיירות ונופש" והשיבו על השאלות:

א. מה החשיבות שיש לפיתוח החופים בעבור התיירות?

ב. מה החשיבות שיש לשמירה על ניקיון החופים בעבור התיירות?

הטע מידע

יופי ושקט שווים גם כסף – תיירות ונופש

חופי הים הם משאב טבע המשמש לתיירות ולנופש בארץ. נוסף לצורכי ההנאה והבילוי של התיירים והנופשים, התיירות מספקת מקורות תעסוקה לתושבים רבים שעובדים בבתי מלון, בשמורות טבע, במועדוני ספורט ימי ועוד. פריחתה הכלכלית של התיירות בחופי ישראל תלויה באיכות החופים. כדי לעודד את התיירות באזור החוף המדינה מפתחת את חופי הרחצה. לצורך כך מתקינים בחופים מבנים ומתקנים שונים אשר משרתים את הקהל, ומציעים לתיירים ולנופשים מגוון של פעילויות וחוויות.

חלק חשוב בפיתוח החופים הוא השמירה על הניקיון שלהם. חופים נקיים ובטוחים לרחצה מושכים אליהם מבקרים רבים יותר אשר ישובו לבקר במקום גם בעתיד.

חוף רחצה, נתניה, צילום: בית ספר יבנה נתניה

הלון אל הים התיכון

גשר של תרבות

יש כמה נקודות משותפות לאורח החיים של תושבי אזור הים התיכון. צמחי הבר והגידולים החקלאיים דומים במדינות השוכנות לחופי הים התיכון. לכן אנשי האזור משתמשים במרכיבים דומים להכנת המזון שלהם: שמן זית, שום, עגבניות ועשבי תיבול שונים. ניתן גם למצוא קווי דמיון בלבושם של אנשים שגרים לאורך חופי הים התיכון, לבוש המתאים למזג האוויר השורר באזור זה. כך ניתן גם לדבר על מרכיבים דומים במזג האנושי הפתוח והחם, ב"מוזיקה הים תיכונית", בסגנונות הבנייה, באופי הבילוי לאורך החופים ועוד.

בחרו אחת משתי האפשרויות הבאות:

1. כתבו סיפור אישי על ביקור שערכתם באחת מארצות הים התיכון, או על סרט שראיתם אשר צולם בארץ ים תיכונית. כתבו אילו דברים דומים מצאתם בין הארץ שלנו לבין הארץ שבה ביקרתם, ואילו דברים שונים.
2. הביאו דוגמאות לקשר שיש לנו היום עם מדינות אחרות השוכנות לחופי הים התיכון. התייחסו לתחומים הבאים (לפחות שלושה מתוכם): מאכלים, תיירות, מוזיקה, לבוש, אמנות, דתות, פעילות פנאי, גידולים חקלאיים (מרעה, זית, פרי הדר וכדומה).

חוף מעשה במחשבה תחילה

וה"מישהו" הזה – הוא אנחנו

גם האנשים שאוהבים לשחק במטקות על החוף, וגם אלה ששונאים את "הרעש המעצבן הזה" מסכימים על כמה דברים: החוף צריך להיות נקי, נוח ובטוח.

- כולם מבינים שהלכלוך ש"מישהו" משאיר פוגע באדם אחר, אך לא כולם חושבים על זה כשהם מלכלכים.
- כולם מבינים ש"מישהו" צריך לנקות את החוף, אך לא כולם חושבים שה"מישהו" הזה הוא הם בעצמם.
- יש כאלה שאפילו אוספים פסולת שמישהו אחר זרק.
- יש כאלה שמתגייסים מדי פעם למבצע ניקיון בחוף.

אבל...

מה צריך לעשות שכל ה"מישהו" וה"מישהו" שמבינים זאת גם יעשו? מה צריך לעשות שכל ה"מישהו" האלה יעשו את מה שהם מבינים – כל הזמן?

ובקיצור: איך שומרים על החוף - תמיד!

הולכים על חוף נקי זאת הארץ שלנו

סטודנטים מן התוכנית למדעי הים והסביבה הימית של מכללת רופין במכמורת, צילום: עמוס אבישר

1. "מאמצים אתר"

המשרד להגנת הסביבה ורשות הטבע והגנים מסייעים לארגונים ולמוסדות חינוך המבקשים לקחת אחריות ולטפח אתרים ציבוריים.

- היכנסו לאתר המשרד להגנת הסביבה ורשמו את ההנחיות לאימוץ אתר.

סכמו: א. מהם השלבים בתהליך אימוץ האתר?
 ב. מה ניתן לעשות באתר?

2. לומדים מאחרים

הכירו את תוכנית "ידיד החולות" הכנסו לאתר התוכנית המופיע באתר של רשות הטבע והגנים <http://www.parks.org.il>.

3. מעצבים כרזות ועלוני הסברה:

- חוף נקי בראש נקי.
- רוצים לשמוע רוח וגלים ולא מנוע וגלגלים.
(נגד ג'יפים וטרקטורונים).
- אנחנו עשירים: חוף ואופק גדול והרבה זהב של חול.

4. מנסחים מכתב לתושבים

5. עורכים מבצע ניקיון

6 ועוד...

אל ניתן לחוף להיות בר חלוף!

כיתה ז', חטיבת הביניים, חוף השרון.
תוכנית "ידיד החולות",
צילום: נעה רגב אופק

אחרית דבר: למען הדורות הבאים מה כל אחד יכול/צריך לעשות?

- שמרו על ניקיון הים וחופיו. בשום אופן אין להשליך לחול או למים אשפה כגון שקיות, חיתולים חד פעמיים, מכלים, בקבוקים ואריזות. פסולת זו עלולה לנדוד עוד שנים רבות עד שתתפרק באופן טבעי.
- אין להשליך לים בשום אופן שאריות פלסטיק למיניהן. פסולת מסוג זה עלולה להיות קטלנית לצבי הים, לעופות הים או ליונקים ימיים כמו דולפינים ולגרום למותם מחנק.
- בשום אופן אסור לנסוע בכלי רכב על חוף הים במרחק של פחות ממאה מטר מקו המים. מי שעובר על חוק זה מסתכן בשלילת רישיון הנהיגה שלו.
- אל תפגעו בערכי טבע ומורשת.
- אל תבעירו אש בחוף הים, למעט במקומות המאושרים על פי שילוט.

מתוך: אתר המשרד להגנת הסביבה ורשות הטבע והגנים.

הולכים על חוף נקי
זאת הארץ שלנו

תוכנית חוף נקי

תוכנית "חוף נקי" פותחה ביוזמת המשרד להגנת הסביבה ובשיתוף רשות הטבע והגנים. התוכנית נועדה לשמור על חופי הים בישראל נקיים מפסולת.

לתוכנית מסייעים גם משרד האוצר ומשרד החינוך. תוכנית "חוף נקי" דורשת מהרשויות המקומיות ליישם את חובתן החוקית ולקחת אחריות על כלל החופים הבלתי מוכרזים הנמצאים בתחום אחריותן, וכן מזמינה את הציבור הרחב ליישם את חובתו המוסרית ולקחת חלק בניקיון חופים אלה ולתרום חלקו בשמירה עליהם ועל דייריהם.

התוכנית שואפת לפתח אחריות עצמאית בקרב הציבור ובקרב הרשויות המקומיות לשמירה על הניקיון גם לאחר סיומה, לאורך שנים ולהעביר את שרביט השמירה על ניקיון החופים לרשויות המקומיות באופן רשמי בתום פעילותה.

פרטים נוספים על פעילות תוכנית "חוף נקי" ניתן לקבל באתר האינטרנט של המשרד להגנת הסביבה: www.sviva.gov.il

לא ניתן לחורף

להיות בר חלוף!

קוד התנהגות אישי: אני לסביבה והיא לי "גבול האכפת לי"

לפעמים אנחנו מתנדבים לקחת אחריות על דברים גם אם "אנו לא אשמים" או אם "זה לא קשור אלינו בכלל!"
בדרך כלל אנחנו מתנדבים לפעול בתוך סביבה שאנחנו אוהבים והיא יקרה לנו מאוד.
מהו הגבול של אותה סביבה יקרה?
היכן היא מתחילה והיכן היא נגמרת?
בדלת הבית שלנו? בחצר, בשכונה, בעיר?
ואולי הגבול הוא בתוך הראש (או הלב) שלנו:
"גבול האכפת לי".

לא צריך להלביש אותנו במדים כדי שנגן על "גבול האכפת לי".
אף אחד לא צריך לתת לנו תעודה כדי שנאסוף לכלוך שמפריע לנו, או כדי שנדווח על מישהו שמזהם את הרחוב שלנו, את הקרקע או את האוויר שאנחנו נושמים.

נוכל להרחיב את "גבול האכפת לי" אם נאמץ קוד התנהגות אישי:
"אני לסביבה והיא לי".

כאשר נצליח להרחיב את "גבול האכפת לי" שלנו ושל כל האנשים בקהילה שלנו, תהפוך הסביבה לערך שכולנו משתדלים לשמור עליו, בדיוק כמו שאנחנו משתדלים לשמור על הבריאות שלנו.

הולכים על חוף נקי זאת הארץ שלנו

— |

— |

